

Åsa Backlund, Katarina Thorén & Tommy Lundström

Socialtjänstens respons på ”flyktingkrisen”

Mottagandet av ensamkommande barn

The Social Services’ response to the “refugee crisis”: The reception of unaccompanied minors

The purpose of this article is to analyse the organization and perception of the Social Services’ reception of unaccompanied minors during spring 2016. At that point in time, the number of asylum-seeking unaccompanied minors had increased rapidly, and, from a Swedish perspective, reached extreme numbers within a very short period. The article is based on a survey of the Social Services’ resources, organization, and measures taken in relation to unaccompanied minors. Despite a governmental ambition to integrate and normalize the reception of unaccompanied minors into the regular child protection system, the result indicates that the Social Services have specialized activities and actions in relation to this increasing client category. This study provides no evidence that the specialization led to better quality. On the contrary, results indicate a positive correlation between quality and an integrated organization for reception. Above all, the study suggests that resources, overall collaboration and committed politicians have been crucial for the ability to adjust support according to needs and to follow up measures taken. Given the timing of the study, it is noteworthy that a majority of the respondents were relatively satisfied with the support offered to unaccompanied minors. However, they also highlighted shortcomings in follow-up measures and access to interventions that matched the needs of the client category.

Åsa Backlund, fil dr socialt arbete vid Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet.

Katarina Thorén, fil dr socialt arbete vid Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet.

Tommy Lundström, professor socialt arbete vid Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet.

Kontakt: asa.backlund@socarb.su.se

Inledning

Sveriges kommuner och dess socialtjänster övertog 2006 huvudansvaret från Migrationsverket för det praktiska mottagandet av ensamkommande barn – minderåriga asylsökande som kommer utan vårdnadshavare eller någon som kan träda i vårdnadshavares ställe (Lag om mottagande av asylsökande m.fl., LMA 1b §, SFS 1994:137. Ett viktigt argument för reformen var den så kallade normaliseringsprincipen – att samma regler och omvårdnadssystem ska gälla alla barn som vistas i Sverige (Ds 2004:54). De ensamkommande barnen ska alltså hanteras inom samma institutionella ramar som socialtjänstens övriga barnavårdsarbete. Hur arbetet med denna grupp har kommit att organiseras och utformas i praktiken vet vi dock mycket lite om.

Efter kommunaliseringen ökade antalet ensamkommande barn i Sverige kraftigt, med en topp 2015 på drygt 35 000 barn i samband med den så kallade flyktingkrisen i Europa samma år. Även om antalet därefter har minskat, bland annat till följd av åtstramningar i migrationspolitiken, utgör den här målgruppen fortfarande en betydande del av den sociala barnavårdens verksamhetsområde. Cirka en tredjedel av de barn och ungdomar som placerades i samhällsvård under 2018 var ensamkommande (Socialstyrelsen 2019).

Trots att Sverige är ett av de största mottagarländerna i Europa och ett av de få där socialtjänsten har en så central roll, finns lite forskning om socialtjänstens arbete med målgruppen. Befintliga svenska studier om mottagandet är i regel kvalitativa med fokus på enskilda verksamheter och lokala förhållanden. Systematisk forskning om mottagandets organisering och utformning i Sverige saknas. I den här artikeln utforskas organisering av och synen på arbetet med ensamkommande barn inom socialtjänsten våren 2016 – en tidpunkt strax efter att antalet asylsökande ensamkommande barn nådde en utifrån svenska erfarenheter extrem omfattning under kort tid. Artikeln bidrar med kunskap om hur kommunernas socialtjänster hantlade den utmaning som den snabbt ökande målgruppen innebar samt vilka styrkor och svagheter som kan urskiljas i arbetets förutsättningar och utformning. Vidare analyseras kommunala variationer avseende dessa frågor, vilket är av intresse eftersom samma statliga ersättningssystem gäller för alla kommuner och att den politiska inställningen till mottagandet kan variera: sedan 1 januari 2016 kan Migrationsverket anvisa ensamkommande barn till alla landets kommuner, beslut som kommunerna inte kan överklaga (Migrationsverket 2021).

Syftet med artikeln är alltså att analysera organisering av och synen på mottagandet av ensamkommande barn inom socialtjänsten våren 2016. Följande frågeställningar behandlas:

- Hur utformades mottagandet av de ensamkommande barnen i socialtjänsten avseende resurser och organisering?
- Hur uppfattades arbetets karaktär, förutsättningar och kvalitet avseende synen på barnens stödbehov samt på möjligheten att tillgodose och följa upp barnens behov?
- Hur hänger uppfattningen om arbetets förutsättningar och kvalitet samman med organisatoriska och kommunala faktorer?

I artikeln används nyinstitutionell organisationsteori (DiMaggio & Powell 1991; Johansson 2002) för att diskutera resultatet och skapa förståelse för vad som händer när en ”ny” problematik (ensamkommande barn) inkluderas i en etablerad institutionell ordning (den sociala barnvården) och hur denna process kan förstås i förhållande till olika slags institutionella logiker (Friedland & Alford 1991). I detta fall kopplade till den sociala barnvården med starkt fokus på barnet som (utsatt) barn i behov av stöd och behandling respektive till migrationspolitik där barnets status som flykting och behov av integrering kan antas prägla verksamheten i olika utsträckning.

Det svenska mottagningssystemet

Bakgrunden till kommunaliseringen av mottagandet 2006 var dels en vilja att skilja på ansvaret för omsorgen om barnen och ansvaret för att utreda asylprocessen eftersom gränsen mellan Migrationsverkets och kommunens ansvarsområden uppfattades som oklar, dels att socialtjänsten bedömdes vara mer lämpad för det praktiska mottagandet av de ensamkommande barnen än Migrationsverket (Prop. 2005/06:46). En central idé var också den så kallade normaliseringsprincipen, att ensamkommande barn ska ha samma rättigheter och tillgång till stöd som andra barn i kommunerna (Ds 2004:54).

Internationellt varierar omhändertagandet av ensamkommande barn stort. I en del länder tas barnen om hand inom ramen för det ordinarie barnvårdssystemet (som Sverige, Storbritannien och delvis Norge), medan andra har särskilda system för mottagandet eller hanterar dem inom ramen för samma system som för vuxna asylsökande (Connect 2014; Hancilova & Knauder 2011; Gärdegård 2017; Kanics, Senovilla Hernández & Touzenis 2010).

Det svenska mottagningssystemet innebär att Migrationsverket anvisar barnet till en kommun, som därmed får ansvar för barnet i enlighet med 2a kap. 1§ i socialtjänstlagen (SoL, SFS 2001:453). Tidigare anvisades barn till kommuner som tecknat särskilda avtal med Migrationsverket, eller där barnen hade släkt. På grund av problem med att få tillräckligt med anvisningskommuner, förändrades systemet 2016 till att alla kommuner i landet anvisas barn enligt en särskild tilldelningsmall.

Kommunernas socialtjänst ansvarar framför allt för att utreda barnens behov av stöd och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende, det vill säga i allmänhet verka för att de får god vård och gynnsamma uppväxtförhållanden. Så länge som barnet är asylsökande har kommunerna rätt till ersättning från Migrationsverket för sina insatser. Om barnet fortfarande är asylsökande när det fyller 18 år övergår ansvaret för mottagandet enligt aktuell reglering i normalfallet till Migrationsverket.

Socialtjänsten har alltså en central roll i mottagandet, som dock består av flera aktörer. Migrationsverket har fortsatt ansvar för barnen under asylprocessen, främst för asylansökan, frågor om dagersättning och särskilt bidrag till barnet samt ersättning till kommunerna under asyltiden. Landstinget svarar för att barnen får samma hälso- och sjukvård som övriga barn bosatta i Sverige. Asylsökande barn har som andra rätt till grundskola. Länsstyrelserna har övergripande ansvar för beredskap och kapacitet för mottagningsplatser för ensamkommande barn, Socialstyrelsen ansvarar för att utarbeta riktlinjer och kunskapsstöd och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ansvarar för tillsyn samt tillståndsprövning av boenden (SKR 2020a).

Socialtjänstens arbete med ensamkommande barn

Kunskapen om socialt arbete i förhållande till migration och den sociala barnvårdens arbete med migranter är begränsad. Tillgänglig forskning tyder dock på att barns och ungdomars etniska och/eller migrantbakgrund får betydelse i den sociala barnvårdens praktik samt att detta riskerar att skapa ojämlika villkor (Backlund & Malmsten 2013; Gruber 2018; Ekström 2016; Montesino & Jiménez Alvarez 2019). Kommunaliseringen av mottagandet av de ensamkommande barnen 2006 kan förstås som ett sätt att stärka denna målgrupps rättigheter och knyta dem närmare det sociala välfärdssystemet, där barnens status som barn betonas framför deras status som flyktingar och migranter.

Mycket få svenska studier har specifikt fokuserat socialtjänstens arbete med ensamkommande barn. Befintliga studier är främst kvalitativa med fokus på regionala förhållanden utifrån frågor om hur personal inom socialtjänsten ser på barnens behov samt på arbetets karaktär och förutsättningar.

Backlund et al. (2012; 2014) beskriver utifrån studier av socialtjänstens arbete med ensamkommande barn i Stockholms län vid två olika tidpunkter, 2009 och 2012, hur en inledande betoning på det ensamkommande barnet som "resursstarkt och friskt" övergått till en mer problemfokuserad och komplex förståelse där barnens behov av långsiktigt stöd framhävs. I den senare studien beskrevs barnen i högre grad som grupp och som sådan olik andra barn i den sociala barnvården. Studierna visar även att socialsekreterare år 2009 uppfattade ordinarie metoder och rutiner i socialtjänsten som utmanande i arbetet med de ensamkommande barnen och att det 2012 framträdde

en mer specialiserad yrkesroll. Stretmo och Melander (2013) samt Stretmo (2014; 2019) visar på liknande sätt utifrån intervjuer med olika aktörer i mottagandet samt analys av media och policy på olika föreställningar om de ensamkommande barnen samt hur dessa föreställningar legitimerar olika stödåtgärder. Stretmo och Melander (2013) identifierar två idealtypiska sätt att förstå och förhålla sig till barnen. I den ena uppfattas de ensamkommande barnen som avvikande och i behov av regler och gränssättning, i den andra "som ett fall av vilket barn som helst", då med mer fokus på behov av omsorg och vård. Även Söderqvist (2016) belyser betydelsen av hur – i detta fall personal i HVB (hem för vård eller boende) för ensamkommande ungdomar – definierar och förstår gruppen. Författaren problematiserar att verksamheten utformats till andra grupper än ensamkommande barn och argumenterar för att den behöver anpassas mer till ensamkommande ungas förutsättningar.

Stöd från socialarbetare beskrivs i svenska och internationella studier från både barnens och personalens perspektiv som avgörande för ensamkommande barns basala behov, men också otillräcklig. En tillitsfull relation mellan barnet och socialarbetaren är central (Backlund et al. 2012; Backlund 2018; Conolly 2014; Eide et al. 2020; Jahanmahan & Bunar 2018; Kohli 2006; Oppedal, Guribye & Kroger 2017; Stretmo & Melander 2013). Studier om ensamkommande barns perspektiv på sin livssituation och på mottagandet ur olika aspekter har även lyft teman som transnationella relationer, hem, tillhörighet och integration (se t.ex. Börjesson & Söderqvist Forkby 2020; Wernesjö 2015; Östman 2019; SBU 2018). Herz och Lalander (2017; 2019) drar utifrån en studie av ensamkommande ungas perspektiv slutsatsen att själva kategoriseringen "ensamkommande" leder till att systemet begränsar förutsättningarna för dem när det gäller relationsskapande samt att de unga upplever kategoriseringen som stigmatiserande.

Socialsekreterares roll i arbetet med de ensamkommande barnen framträder i de svenska studierna som främst bestående av samordning och kontroll samt av anpassning till andra aktörer. Problem med samverkan och bristande tillgång till behovsanpassade insatser är återkommande teman, framför allt uppfattas stödet i förhållande till psykisk ohälsa som otillräckligt. Behovet av ett övergripande samordnat och långsiktigt stöd med struktur för samverkan mellan olika aktörer är ett återkommande tema (Backlund et al. 2012, 2014; Backlund 2018; Eriksson et al. 2014; Stretmo & Melander 2013). I våra efterforskningar har vi inte funnit någon svensk studie som specifikt fokuserat socialtjänstens arbete med ensamkommande barn i samband med att antalet asylsökande barn kulminerade hösten 2015. I en forskningsöversikt om hur Sverige hanterade mottagandet under "flyktingkrisen" 2015 (Seidel & James 2019) dras slutsatsen att välfärdsstaten utmanats i att bibehålla standarden i det sociala stödet till ensamkommande barn, men också att det saknas forskning inom många områden. I en mindre intervjuundersökning i fyra kommuner (Zetterqvist Nelson &

Hagström 2016) lyfte kommunrepresentanter (bl.a. från socialtjänsten) betydelsen av tidigare erfarenhet av mottagande, samverkan inom kommunen samt stöd från ledning för att klara utmaningen. Även Darvishpour et al. (2019) beskriver utifrån en aktionsinriktad studie av regionala erfarenheter av arbetet med ensamkommande barn efter 2015 samverkan som en central utmaning i arbetet.

Metod

Artikeln baseras på en totalundersökning (enkät) om socialtjänstens resurser, organisering och insatser i arbetet med ensamkommande barn och ungdomar. Enkäten skickades ut våren 2016 till landets samtliga kommuner samt till stadsdelarna i Stockholm, Göteborg och Malmö (N = 319). Enkäten riktade sig till närmast ansvarig person för socialtjänstens arbete med ensamkommande barn. Svarsfrekvensen var 66 procent (210 svar), 65 procent för kommuner och 76 procent för stadsdelar. Majoriteten (70 procent) besvarades av person i chefsbefattning (vanligast enhetschef), cirka en femtedel av samordnare/gruppleddare/förste socialsekreterare eller liknande, en tiondel av socialsekreterare/handläggare och några enstaka av administrativ assistent.

Datamaterialet har bearbetats i statistikprogrammet SPSS genom deskriptiv statistik, bivariata korrelationsanalyser samt multivariat (linjär) regressionsanalys. Den multivariata analysen har gjorts med ett index över uppfattning om arbetets förutsättningar och kvalitet som utfallsmått, vilket har analyserats i relation till organisatoriska (resurser, organisering, samverkan) och kommunala (skattekraft, andel utlandsfödda, politiskt styre, politiskt engagemang) faktorer.

De variabler som har använts i analyserna presenteras nedan. Där inte annat framgår har svarsalternativen varit i form av en likertskala med svarsalternativen: "Instämmer helt", "Instämmer delvis", "Varken instämmer eller tar avstånd", "Tar delvis avstånd" och "Tar helt avstånd".

Syn på arbetets förutsättningar, kvalitet och karaktär

Respondenternas uppfattning om kvaliteten på och förutsättningarna i arbetet med ensamkommande barn mäts främst genom deras grad av instämmande i tre olika påståenden:

1. "Våra placeringsmöjligheter och insatser matchar de behov som ensamkommande barn/ungdomar har."
2. "Ensamkommande barn/ungdomar i vår kommun/stadsdel får det stöd som de behöver."
3. "Vi har möjlighet att följa upp placeringar till ensamkommande barn/ungdomar på ett tillfredsställande sätt."

En sammanslagning av de tre variablerna till ett additivt kvalitetsindex ger ett möjligt värde mellan 0 och 15, där 15 är högst kvalitet ("Varken instämmer eller tar avstånd" har räknats som ett mittenalternativ). Medelvärdet är 10, medianvärdet 11 och spridningen mellan minsta–största värde 4–15. Detta index används som kontinuerlig utfallsvariabel i en linjär regressionsanalys om vad som hänger samman med uppfattning om arbetets förutsättningar och kvalitet. Ytterligare tre frågor kring synen på arbetets karaktär och förutsättningar redovisas deskriptivt samt utifrån bivariat sambandsanalys med organisering, men har inte använts i regressionsanalysen:

Två frågor har använts för att få en bild av hur man inom socialtjänsten såg på de ensamkommande barnens stödbehov. Respondenterna har här fått ta ställning till i vilken grad de instämmer i följande påståenden: *De flesta ensamkommande barn har inte behov av några särskilda behandlingsinsatser* samt *Arbetet med ensamkommande barn/ungdomar kräver andra metoder och insatser än traditionell social barnavård*.

Den tredje frågan handlar om huruvida respondenterna ansåg att arbetet med ensamkommande barn/ungdomar innebar att det övriga barnavårdsarbetet blev svårt att hinna med. På denna fråga fanns svarsalternativen: "Ja i hög grad", "Ja delvis", "Nej inte alls" och "Vet ej".

I artikeln redovisas även svar på två öppna frågor. Till frågan om respondenternas inställning till att ensamkommande barn/unga får det stöd de behöver i kommunen/stadsdelen, ställdes en följdfråga med ett öppet svarsalternativ om vilket stöd som de saknade ifall de inte ansåg att stödet var tillräckligt. I slutet av enkäten ställdes också en öppen fråga om centrala problem och/eller önskvärda förändringar i arbetet med ensamkommande barn och ungdomar. Svaren på de frågorna har analyserats genom tematisk analys på manifest nivå (Braun & Clarke 2006).

Resurser

Som mått på omfattning av resurser i arbetet med ensamkommande barn används en sammanslagning av det i enkäten nämnda antalet angivna heltidstjänster för socialsekreterare, samordnare och chefer i arbetet med ensamkommande barn, dividerat med antalet angivna placerade ensamkommande barn och ungdomar 0–20 år den 1 april 2016. I de fall där uppgift om antal heltidstjänster saknats, har vi i stället använt uppgift om antalet personer inom samma yrkeskategorier. Måttet på resurser används som kontinuerlig variabel i bivariat och multivariat sambandsanalys.

Organisering

En fråga om arbetets organisering har ställts med följande svarsalternativ: a) "Integrerat, inga särskilda personalgrupper", b) "Särskild enhet/grupp ansvarar för alla ensamkommande barn och ungdomar", c) "Särskild enhet/grupp ansvarar för en del ensamkommande barn och ungdomar", d) "Särskilda personer ansvarar för alla

ensamkommande barn och ungdomar” och e) ”Särskilda personer ansvarar för en del ensamkommande barn och ungdomar”.

I regressionsanalysen har variabeln prövats som ordinal (utifrån grad av specialisering) respektive dummyvariabel, med likartade resultat. I den slutgiltiga regressionsanalysen används den senare varianten, där de som svarat att arbetet är helt integrerat (a) jämförts med övriga. Variabeln har även analyserats genom bivariat korrelationsanalys i förhållande till kommunala faktorer samt synen på arbetets karaktär i relation till övrig social barnavård enligt ovan.

Samverkan

Graden av samverkan mäts utifrån respondenternas ställningstagande till i vilken grad de instämmer i påståendet *I vår kommun finns en övergripande samverkan mellan olika förvaltningar och kommunala verksamheter kring mottagandet av ensamkommande barn/ungdomar*. Måttet används i regressionsanalysen som ordinal variabel. Bivariata samband med kommunala faktorer har också prövats.

Samverkans karaktär har också undersökts genom frågan *Hur skulle du beskriva er samverkan med nedanstående aktörer i arbetet med ensamkommande barn/ungdomar?* Frågan hade svarsalternativen: ”I princip ingen/Ej relevant”, ”Sporadisk/mycket varierande”, ”Regelbunden främst kring individer”, ”Regelbunden också utöver individer” och ställdes för en rad olika specifika aktörer.

Kommunala faktorer

Kommuners olika förutsättningar i form av tidigare erfarenhet av att ta emot nyanlända, allmänna resurser i form av skattekraft samt politisk majoritet och engagemang kan tänkas ha en påverkan på hur mottagandet utformas. Som ett mått på tidigare erfarenhet av att ta emot nyanlända används uppgift om andel utlandsfödda utanför EU i respektive kommun. Förutom politisk majoritet används även en fråga om hur angelägna respondenterna uppfattar att kommunpolitikerna är om mottagandets kvalitet. Det senare kan ses som ett mått på det kommunpolitiska engagemanget. De olika måtten på kommunala faktorer som beskrivs närmare nedan används som oberoende variabler i regressionsanalysen om vad som hänger samman med uppfattning om arbetets förutsättningar och kvalitet, samt i bivariat sambandsanalys i förhållande till resurser, organisering och samverkan enligt ovan.

Skattekraft: Kommunernas skatteunderlag i kronor per invånare vid taxeringsårets ingång, för 2016. Används som kontinuerlig variabel. Källa: SCB.

Andel utlandsfödda: Andel utlandsfödda i Sverige 2016 från Asien, Afrika, Sydamerika samt Europa utanför EU28 och Norden, i procent per kommun. Används som kontinuerlig variabel. Källa: SCB.

Politisk majoritet: Kommuner som hade ett vänsterinriktat politiskt styre (S, V, MP)

respektive borgerligt styre (M, L, KD, C, MP) 2014–2018 har jämförts med övriga och vice versa (källa: SKR 2020b). I analyserna har även kommuner där SD fått 20 procent eller mer i valet till kommunfullmäktige 2014 jämförts med övriga (källa: SCB). Detta utifrån att det är ett parti med stark profilering mot invandrarfrågor.

Politiskt engagemang: Respondenterna har i enkäten fått ta ställning till i vilken grad de instämmer i påståendet: *Politikerna i kommunen är angelägna om kvaliteten i mottagandet av ensamkommande barn/ungdomar*. Måttet används i regressionsanalysen som ordinal variabel.

Resultat

I det följande ges först en deskriptiv bild av resurser, organisering, samverkan, samt synen på arbetets förutsättningar, kvalitet och karaktär. I viss mån redovisas även bivariata samband mellan de här variablerna samt med kommunala faktorer. Därefter undersöks hur synen på arbetets förutsättningar och kvalitet hänger samman med organisatoriska samt kommunala faktorer, genom en regressionsanalys.

Varierande resurser

Trots att alla kommuner får ersättning från staten enligt samma mall för det antal ensamkommande barn som de tar emot, så varierade resurserna mellan 0,01 och 0,15 heltidstjänster av chef, samordnare och socialsekreterare per placerat ensamkommande barn ($n = 204$). Översatt till veckoarbetstid motsvarar det mellan en knapp halvtimme respektive sex timmar i veckan per barn. Medelvärde och median är 0,05 tjänster, det vill säga det vanligaste är att det handlar om cirka två timmar i veckan per barn av dessa tjänster sammantagna. Om man tittar på enbart socialsekreterartjänster där antal heltidstjänster finns angivna ($n = 163$), så varierade resurserna mellan 0 (en kommun) och 0,11 tjänster med medel och median på 0,04 heltidstjänst per placerat ensamkommande barn. Det vill säga, från ingen till maximalt cirka fyra timmar i veckan per placerat ensamkommande barn och i snitt cirka en och en halv timme i veckan per barn.

Det finns ingen aktuell tillgänglig statistik om motsvarande personalresurser inom den sociala barnvården generellt att jämföra med. En tidigare studie av kommunala skillnader i den sociala barnvården (Wiklund 2006) har visat att det år 2000 i genomsnitt var 1,6 årsarbetare per 1 000 barn i kommunen, som arbetade med behovsprövningar inom social barnvård, med en spridning från 0,4 till 4,7 årsarbetare. Det är dock av flera skäl svårt att jämföra uppgifterna utöver att konstatera att resursallokering varierar starkt mellan kommuner.

Bivariata sambandsanalyser visar på en antydning till positivt samband mellan tillgången till resurser och andel utlandsfödda i kommunen samt med att politikerna

uppfattas som angelägna om kvaliteten i mottagandet ($p < 0,10$), i övrigt framträder inga samband mellan resurstillgång och de kommunala faktorer som prövats i analyserna.

Främst specialiserad organisering

En stor majoritet (95 procent) av de svarande kommunerna/stadsdelarna hade vid undersökningstillfället någon form av specialiserad organisering, där arbetet med de ensamkommande barnen skedde i en särskild enhet/arbetsgrupp (76 procent) eller utfördes av särskilt utsedda personer (19 procent). Endast 5 procent av de svarande uppgav att de hade en integrerad organisering, där inga särskilt utsedda personer, grupper eller enheter ansvarade för arbete med specifikt denna målgrupp. Samtliga med integrerad organisation var kommuner utanför de tre storstäderna och i signifikant högre grad kommuner med färre placerade ensamkommande barn och ungdomar ($p < 0,05$), vilket pekar mot att specialiseringen hänger samman med målgruppens omfattning.

Bivariata korrelationsanalyser påvisar inga samband mellan att ha integrerad organisering och de kommunala faktorer som undersöks i studien.

Övergripande samverkan vanligt – främst med kommunala HVB

En stor majoritet (76 procent) av respondenterna instämde helt eller delvis i att det fanns en övergripande samverkan kring målgruppen i kommunen/stadsdelen och en nästan lika stor andel uppgav att det fanns en regelbunden samverkan utöver individnivå med kommunala HVB. En minoritet uppgav dock att en sådan samverkan fanns med Migrationsverket, skola, god man/överförmyndare, hälso- och sjukvård, ideella organisationer samt andra HVB än kommunala (i dessa fall kan svaret ha varit "ej relevant", t.ex. utifrån att det inte funnits privata HVB).

En analys av bivariata samband med kommunala faktorer visar på ett negativt samband mellan att ha svarat att en övergripande samverkan finns och andel utlandsfödda samt högt stöd för SD i kommunen ($p < 0,01$) – det vill säga med högt stöd för SD samt med hög andel utlandsfödda följer mindre samverkan. För övriga kommunala faktorer framkommer inga samband.

Syn på arbetets förutsättningar, kvalitet och karaktär

I nedanstående tabell beskrivs respondenternas uppfattningar om arbetet med ensamkommande barn, utifrån arbetets karaktär, förutsättningar och kvalitet.

Tabell 1. Uppfattningar om arbetet med ensamkommande barn inom socialtjänsten. Andel i procent som instämmer i olika grad i respektive påstående

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Varken eller	Delvis avstånd	Helt avstånd
Ensamkommande barn/ungdomar i vår kommun/ stadsdel får det stöd som de behöver (n = 202)	17	60	8	14	1
Vi har möjlighet att följa upp placeringar till ensamkommande barn/ungdomar på ett tillfredsställande sätt (n = 205)	18	42	7	25	8
Våra placeringsmöjligheter och insatser matchar de behov som ensamkommande barn/ungdomar har (n = 206)	6	50	14	27	3
Politikerna i kommunen är angelägna om kvaliteten i mottagandet av ensamkommande barn/ungdomar (n = 206)	49	32	13	5	1
Arbetet med ensamkommande barn/ungdomar kräver andra metoder och insatser än traditionell social barnavård (n = 205)	27	58	7	7	1
De flesta ensamkommande barn har inte behov av några särskilda behandlingsinsatser (n = 205)	17	44	13	21	5

En majoritet (77 procent) av respondenterna instämde helt/delvis i att ensamkommande barn/ungdomar fick det stöd som de behövde i kommunen/stadsdelen. Något färre, men fortfarande en majoritet, instämde helt/delvis i att uppföljningen fungerade bra och att insatserna matchade behoven för denna grupp. En stor majoritet instämde också i att politikerna i deras kommun/stad var angelägna om kvaliteten i arbetet med ensamkommande barn. Nästan en tredjedel tog dock helt eller delvis avstånd från påståendena att de har möjlighet att följa upp barnen på ett tillfreds-

ställande sätt och att insatser matchar behoven för denna målgrupp. Nämnas bör att de olika frågorna om kvalitet och förutsättningar (de fyra första frågorna i tabellen) hänger samman med varandra (respondenter som är nöjda i ett avseende verkar nöjda i flera).

Den övervägande majoriteten (85 procent) av respondenterna instämde helt eller delvis i påståendet att arbetet med ensamkommande kräver andra metoder än traditionell barnvård. Mindre än en tiondel tog helt eller delvis avstånd från det påståendet. Majoriteten instämde också helt eller delvis i att de flesta ensamkommande inte behöver särskilda behandlingsinsatser. Här var dock variationen större – en fjärdedel tog helt eller delvis avstånd från detta påstående.

I enkäten ställdes även en fråga om huruvida respondenterna ansåg att arbetet med ensamkommande barn innebar att övrigt barnvårdsarbete blev svårt att hinna med (redovisas ej i tabell). Sju procent ansåg att detta gällde i hög grad, en dryg fjärdedel svarade "Ja, delvis" på frågan, medan cirka hälften svarade "Nej, inte alls" och resterande (ca en femtedel) valde svarsalternativet "Vet ej" eller har inte besvarat frågan. En högre andel av respondenterna från kommuner med integrerad organisation (se ovan) – där socialsekreterarna alltså kan arbeta med både ensamkommande barn och andra – har svarat att de i hög grad eller delvis uppfattar att övrig barnvård inte hinns med (de är dock som sagt mycket få, 11 st), medan den minsta andelen som svarat detta återfinns i den mest specialiserade gruppen.

Vilket stöd saknas?

Till frågan om ensamkommande barn/unga får det stöd de behöver i kommunen/stadsdelen, ställdes en följdfråga med ett öppet svarsalternativ om saknat stöd. Ungefär hälften av respondenterna (102 st) har svarat på frågan. I slutet av enkäten ställdes en öppen fråga om centrala problem och/eller önskvärda förändringar i arbetet med ensamkommande barn, där cirka en fjärdedel av respondenterna svarat. Centrala teman i svaren är följande:

Främst beskrivs faktorer kopplade till *den sociala barnvårdens organisation och insatser*. Ett sådant tema är bristande resurser i form av handläggare och annat – kompetens och tolkar. Att socialsekreterarna inte hinner med att utreda, följa upp och att träffa barnen så mycket som skulle behövas, brist på tolktillgång samt behov av "rätt" kompetens är vanliga svar. Där behov av kompetens konkretiseras, nämns kunskap om kris och trauma och utredningserfarenhet. Ytterligare ett tema i den kategorin är bristande placeringsalternativ: brister i tillgängliga HVB (bristande kompetens, metoder, stabilitet, insyn), behov av fler placeringsmöjligheter (bl.a. för behandling och akuta insatser) och mindre placeringsformer. Exempel på svar är "Vi klarar inte ungdomar med stora behov, missbruk, gatuliv etc." och "Fler placeringsformer behövs, t.ex. till barn med särskilda behov". Ett flertal tar också upp behov av bostäder och

tillgång till utslussboende. Ett tredje tema inom den kategorin handlar om karaktären på och omfattningen av de sociala insatserna. Här efterfrågas dels mer stöd, särskilt i samband med att placering upphör. Flera önskar mer fokus på integration där en del tar avstånd från mer vårdinriktade insatser, till exempel "Fokus på etablering och inte på vård". Andra lyfter i stället behov av terapeutiska insatser utifrån traumatiska erfarenheter, samtalsstöd och insatser anpassade för samtal med tolk.

En andra kategori av teman handlar om *samverkan och andra aktörers stöd* – som tillgång till psykiatriskt stöd, skola, kontakter med civilsamhälle och behov av bättre samordning mellan olika myndigheter och verksamheter. Ett tydligt tema i den kategorin handlar om bristande barnpsykiatriskt stöd till ensamkommande barn och unga med psykisk ohälsa och traumatiska erfarenheter. Mer tid och bättre hjälp i skolan samt behov av samverkan med civilsamhälle för att bygga relationer utanför de professionella är andra exempel på svar i den kategorin.

Vidare nämns faktorer kopplade till övergripande styrning och *(asyl)mottagnings-systemet*. Ett tema är behov av tydligare riktlinjer, direktiv och samordning från politik och myndigheter. Exempel på svar från det temat är att det saknas likabehandling, helhetsgrepp, förståelse för målgruppen ur ett politiskt perspektiv och en övergripande samordnad planering som hanterar barnens behov över tid. Ett annat tema handlar om mottagningsystemet i stort. En del beskriver den långa asylprocessen som det främsta problemet och några ifrågasätter om systemet med ett kommunalt ansvar under asylprocessen är det bästa för barnen. Andra utsagor framhåller det oförutsägbara inflödet och för korta tider vid avisering från Migrationsverket som problem. Att asylsökande barn inte har rätt till praktik/arbete under ledigheter lyfts också som ett problem.

Hur hänger uppfattningar om arbetets kvalitet och förutsättningar samman med organisatoriska och kommunala faktorer?

Vi har undersökt hur uppfattningar om kvaliteten på och förutsättningarna i arbetet (utifrån ett index baserat på de tre första frågorna i tabellen ovan) hänger samman med resurser, organisering, uppfattning om politikens inställning och övergripande samverkan samt skattekraft, andel utlandsfödda och politisk majoritet. Resultatet av analyserna visas i tabell 2 nedan. I analysen används inte data från storstädernas stadsdelar och resursförvaltningar, på grund av osäkerhet i dessa uppgifter samt att de kommunala faktorerna kan bli missvisande på stadsdelsnivå. Mönstren blir dock desamma oavsett om uppgifterna tas med eller inte.

Tabell 2. Faktorer relaterade till uppfattningar om möjligheten att ge och följa upp stöd till ensamkommande barn och unga. Linjär regressionsanalys. Standardiserad betakoefficient och signifikansvärden (* $p < 0,10$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$)

	Beta
Resurser (heltidstjänster av socialsekreterare, samordnare samt chef, per placerat ensamkommande barn)	0,31 ***
Integrerad organisation	0,12 *
Politikerna uppfattas angelägna om kvaliteten i mottagandet	0,32 ***
Övergripande samverkan i kommunen	0,16 **
Skattekraft	-0,04
Andel utlandsfödda i kommunen	-0,06
Politisk majoritet vänster	0,03
Adjusted R ²	0,291

Analysen visar på positiva samband mellan tillfredsställelsen i hur arbetet med ensamkommande barn bedrivs och tillgång till resurser, att ha en integrerad organisation, övergripande samverkan samt uppfattningen att politikerna i kommunen är angelägna om kvaliteten i mottagandet. Det är kanske inte så förvånande men ändå viktigt att lyfta fram. När det gäller politisk majoritet påvisas inget signifikant samband och inte heller med skattekraft eller andel utlandsfödda. Det (uppfattade) politiska engagemanget förefaller alltså spela större roll än politisk majoritet. Inga bivariata samband framkommer mellan uppfattat politiskt engagemang och politisk majoritet, dock med Sverigedemokraternas ställning i kommunen: i kommuner där SD haft 20 procent eller mer i valet till kommunfullmäktige är andelen som uppfattar att politikerna är angelägna om kvaliteten i mottagandet signifikant lägre ($p < 0,05$).

Bivariata sambandsanalyser visar också på signifikanta positiva samband mellan uppfattningen om politikernas engagemang och resurstillgång ($p < 0,05$) samt övergripande samverkan ($p < 0,01$). I kommuner med mer resurser och med mer övergripande samverkan uppfattas alltså politikerna som mer angelägna om kvaliteten i mottagandet. Hur dessa faktorer påverkar varandra – om det exempelvis är starkare politiskt engagemang som leder till mer resurser och samverkan och därmed till större nöjdhet med kvalitet och förutsättningar, eller om uppfattningen om ett större politiskt engagemang kommer sig av att man får mer resurser, förtäljer inte analyserna.

Diskussion

Den sociala barnvårdens svar på kommunaliseringen av mottagandet av de ensamkommande barnen, parallellt med den kraftiga ökningen av målgruppen fram till 2015, har uppenbarligen varit att specialisera verksamheten så att särskilda socialsekreterare, arbetsgrupper eller hela enheter arbetar specifikt med denna målgrupp. Att socialtjänstens arbete specialiseras är ingen ny företeelse och kan ses som en logisk följd av en mer långvarig trend och institutionaliserad strategi för att hantera problem och omgivande förväntningar på det sociala arbetet (Bergmark & Lundström 2007). Specialiseringen kan förstås som ett sätt att skapa kontroll över verksamheten utifrån att det handlar om en snabbt ökande, och relativt "ny" målgrupp inom socialtjänsten, som behäftas med konflikterande och starkt laddade föreställningar i den samhällseliga debatten parallellt med ett hårdnande migrationspolitiskt klimat. I kvalitativa studier om socialtjänstens mottagande av ensamkommande barn har det till exempel förekommit uppfattningar hos socialsekreterare om att arbetet med de ensamkommande barnen inte får kosta mer än vad kommunerna får statlig ersättning för (Backlund et al. 2014; Backlund 2018). Den här studien antyder att respondenter som arbetade i mer integrerade organisationer i högre grad uppfattade att arbetet med de ensamkommande barnen inneburit ansträngningar för övrig social barnavård. Att ha kontroll över resursanvändningen och genom en specialisering åtminstone ge sken av en effektiv organisation, kan tänkas vara viktigt för socialtjänstens legitimitet i en tid där flyktingmottagandet alltmer ställts mot övrig välfärd. Det är också troligt att mekanismer som "härmsning" (DiMaggio & Powell 1991) mellan kommunerna har spelat in i den utmanande situation som rådde.

Arbetet med ensamkommande barn är kopplat till ett annat organisatoriskt fält (Johansson 2002) än traditionell social barnavård, vilket innebär att det sociala arbetet behöver förhålla sig till andra institutioner, regler, normer och värden (som Migrationsverket samt lagar och regler kopplade till migrations/integrationspolitik), vilket framkommer i de öppna svaren som delvis berör asylmottagandet i stort samt frågor kring integration. En målgruppsspecifik omgivning att förhålla sig till kan också ses som ett motiv till specialiseringen. Studien visar att arbetet med de ensamkommande barnen ofta uppfattas kräva andra metoder och insatser än traditionell social barnavård. En specialisering kan ge möjlighet att utveckla särskild expertis inom ett specifikt område och det är rimligt att den snabba ökningen av ensamkommande barn skapat ett behov av att koncentrera kunskap och erfarenheter. Specialisering behöver dock inte i sig innebära möjlighet att utveckla och utöva expertkunskap, eftersom det också är beroende av andra organisatoriska villkor som möjlighet till utbildning, handledning, resurser och samverkan (se t.ex. Ekström 2016). Analyserna i den här studien pekar tvärtom mot en tendens att en uppfattad god kvalitet hänger

samman med en integrerad organisering, men understryker också vikten av resurser, övergripande samverkan samt politisk vilja.

I förhållande till de argument om normalisering som föregick kommunaliseringen av mottagandet, kan utvecklingen mot en specialisering av arbetet problematiseras. Med normaliseringsprincipen avsågs att samma regler ska gälla alla barn som vistas i Sverige och att de ensamkommande barnen så långt det är möjligt ska omfattas av samma sociala omvårdnadssystem och tillförsäkras samma standard för vård och omsorg som andra barn (Prop. 2005/06:46 s. 41–42). Centrala frågor i sammanhanget är om specialiseringen har inneburit en förbättrad och mer anpassad verksamhet för målgruppen (med samma standard som för ett svenskfött barn i liknande situation), eller om det har utvecklats särskilda normer, värden och villkor som riskerar en ojämlig behandling för dem i förhållande till andra barn. Nyberg (2014) menar till exempel att det tas mer för givet att ge professionellt stöd för traumatiska erfarenheter till barn av svensk härkomst än till barn med utländsk bakgrund.

Ovanstående frågor kan inte besvaras utifrån denna studie, men tidigare forskning pekar mot att stereotypa föreställningar om gruppen får konsekvenser för arbetets utformning och organisatoriska villkor (Herz & Lalander 2017; Stretmo 2019). I tidigare studier har också framkommit att socialsekreterare för ensamkommande barn kan uppfatta att de organisatoriska villkoren i arbetet innebär en negativ särbehandling av målgruppen och att verksamheten isoleras i förhållande till övrig social barnvård (Backlund et al. 2014; Backlund 2018; Eriksson et al. 2014; Wernesjö 2020). Ett dilemma för den sociala barnvården kan vara att dess insatser legitimeras av det utsatta barnets sårbarhet och skyddsbehov, medan den omgivande allmänna debatten kring ensamkommande barn har haft ett starkt fokus på behovet av ”integrationsinsatser” som är mer kopplade till barnet som migrant och den blivande vuxnes självständighet och anpassning (jfr Skivenes et al. 2015). Specialiseringen av verksamheten för de ensamkommande barnen skulle kunna förstås som en anpassning till dylika omgivande föreställningar.

Att utveckla särskild kompetens och beredskap i mottagandet för ensamkommande barn är sannolikt positivt utifrån att gruppen har vissa gemensamma förutsättningar. Samtidigt bör det anses angeläget att socialtjänstens värden, metoder och kunskap om barn i utsatta livssituationer tas till vara, något som var ett av motiven bakom kommunaliseringen av mottagandet (Prop. 2005/06:46). Forskare (se t.ex. Eide 2012) har hävdad vikten av att se både sårbarheten och resurserna hos gruppen ensamkommande barn och framför allt heterogeniteten, vilket understryker behovet av tillgång till differentierade insatser. Å ena sidan kan en specialisering riskera att gruppen ses som homogen och att det utvecklas andra normer i omsorgen om denna grupp, å den andra finns risk att särskilda förutsättningar och behov förbises vid en integrering i traditionell barnvård uppbyggd för barn med social problematik.

Samtidigt som det utifrån ovanstående finns skäl att problematisera socialtjänstens arbete med ensamkommande barn, så är det mot bakgrund av den utmanande situation som socialtjänsten befann sig i vid tidpunkten för studien värt att notera att en majoritet av respondenterna faktiskt var förhållandevis nöjda med det stöd som erbjöds målgruppen. Studien tyder på att resurser, övergripande samverkan och angelägna politiker har varit viktigt för möjligheten att anpassa stödinsatser efter behov och att följa upp insatser. Det kan tolkas som ett uttryck för att "satsande kommuner" med ett politiskt engagemang och en uppbyggd struktur med resurser för mottagandet har lett till ett bättre stöd. Vikten av en övergripande samordnad planering som hanterar barnens behov över tid tas upp i de öppna svaren och betonas också i tidigare forskning.

Resultatet bör också kommenteras utifrån utvecklingen efter 2016. Antalet ensamkommande asylsökande barn har minskat kraftigt, vilket kan antas påverka organiseringen av mottagandet eftersom specialiseringen sannolikt hänger samman med målgruppens omfattning. En viktig fråga här blir hur den kunskap och erfarenhet som har byggts upp tas till vara. En annan förändring är att statens ersättning till kommunerna har sänkts, vilket har lett till enklare stödboenden och att stödet ofta dras in helt när den unge fyller 18 år (Socialstyrelsen 2020; Regeringskansliet 2016). Kommunernas förutsättningar att kunna ge ett bra och långsiktigt stöd har därmed försämrats.

Svarsfrekvensen i den här studien var 66 procent, vilket får ses som relativt bra i den här typen av undersökning (i synnerhet då kommunerna vid den tiden var hårt ansträngda efter det höga antalet asylsökande hösten 2015). En bortfallsanalys visar att svarsfrekvensen var högre i större städer och stadsnära kommuner (68–72 procent), än bland mindre orter/landsbygdskommuner (58 procent) och att de kommuner som inte svarat har signifikant lägre skattekraft än de som svarat ($p < 0,05$). De som inte har svarat har också något lägre andel utlandsfödda i snitt. Att det var en relativt sett lägre svarsfrekvens från mindre kommuner kan innebära att kommuner med integrerad organisering är underrepresenterade. Det är i första hand chefer som har besvarat enkäten, vilket kan innebära en "bias" mot positiva svar. Bivariata analyser visar att respondenter med chefsposition har bedömt kvaliteten mer positivt än respondenter längre ned i organisationen. Samtidigt kan personer i chefsposition generellt sett antas ha haft bättre överblick över de frågor som enkäten omfattar än om den riktats till socialsekreterare.

Referenser

- Backlund, Å. & Malmsten, J. (2013) *Barnets bästa? En studie om asylsökande barn i socialtjänstens barnavård*. Stockholm: UNICEF Sweden.
- Backlund, Å., Eriksson, R., von Greiff, K. & Åkerlund, E-M. (2012) *Ensam och flyktningbarn. Barnet och socialtjänsten om den första tiden i Sverige*. Forskningsrapport 2012:1. Stockholm: FoU-Nordväst, FoU-Nordost & FoU-Södertörn.
- Backlund, Å., Eriksson, R., von Greiff, K. & Åkerlund, E-M. (2014) *Socialtjänstens arbete med ensamkommande barn: Erfarenheter från Stockholms län*. Forskningsrapport 2014:3. Stockholm: FoU-Nordväst, FoU-Nordost & FoU-Södertörn.
- Backlund, Å. (2018) *Stöd till ensamkommande barn och ungdomar. Perspektiv och erfarenheter*. Forskningsrapport 2018:3. Stockholm: FoU Nordväst.
- Bergmark, Å. & Lundström, T. (2007) Unitarian ideals and professional diversity in social work practice. The case of Sweden. *European Journal of Social Work*, 10(1): 55–72.
- Börjesson, U. & Söderqvist Forkby, Å. (2020) The concept of home. Unaccompanied youths voices and experiences. *European Journal of Social Work*, 23(3): 475–485.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2): 77–101
- Connect (2014). *Identification, reception & protection of unaccompanied children*. (Connect Project Report). [http://www.connectproject.eu/PDF/CONNECT-Project_Report.pdf Hämtat: 2020-03-21].
- Conolly, H. (2014) "For a while out of orbit". Listening to what unaccompanied asylum-seeking/refugee children in the UK say about their rights and experiences in private foster care. *Adoption and Fostering*, 38(4): 331–345.
- Darvishpour, M., Månsson, N., Asztalos Morell, I. & Hoppe, M. (2019) Samverkan och utmaningar. Mottagande av ensamkommande ungdomar. I: M. Darvishpour & N. Månsson (red.) *Ensamkommandes upplevelser & professionellas erfarenheter*. Stockholm: Liber.
- DiMaggio, P. & Powell, W.W. (1991) The iron cage revisited. Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. I: W.W. Powell & P. DiMaggio, P. (red.) *The new institutionalism in organizational analysis*. Chicago: Chicago Press.
- Ds 2004:54 Mottagandet av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare (s.k. ensamkommande barn).
- Ekström, V. (2016) Carriers of the troublesome violence. The social services' support for female victims of domestic violence. *European Journal of Social Work*, 21(1): 61–73.
- Eide, K. (2012) Hvem er de enslige mindreårige flyktningene? I: K. Eide (red.) *Barn på flukt. Psykosocialt arbeid med enslige mindreårige flyktninger*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Eide, K., Lidén, H., Haugland, B., Fladstad, T. & Hauge, H. A. (2020) Trajectories of ambivalence and trust. Experiences of unaccompanied minors resettling in Norway. *European Journal of Social Work*, 23(4): 554–565.
- Eriksson, M., Ghazinour, M., Hanberger, A., Isaksson, J. & Wimelius, M.E. (2014) *Utvärdering av insatser för ensamkommande barn och ungdomar i Umeå 2012–2013*. Slutrapport. Umeå: Umeå Center for Evaluation Research.
- Friedland, R. & Alford, R. R. (1991) Bringing society back in. Symbols, practices, and institutional contradictions. I: P. J. DiMaggio & W. W. Powell (red.) *The new institutionalism in organizational analysis*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Gruber, S. (2018) Flerspråkighet i den enspråkiga institutionen. I: S. Enell, S. Gruber & M. A. Vogel (red.) *Kontrollerade unga. Tvångspraktiker på institution*. Lund: Studentlitteratur.

- Gärdegård, A. (2017) *Samhällets mottagande av ensamkommande barn i Norden. En kartläggning*. Stockholm: Nordens välfärdscenter.
- Prop. 2005/06:46 Mottagande av ensamkommande barn.
- Hancilova, B. & Knauder, B. (2011) *Unaccompanied minor asylum-seekers. Overview of protection, assistance and promising practices*. Budapest: International Organization for Migration.
- Herz, M. & Lalander, P. (2017) Being alone or becoming lonely? The complexity of portraying “unaccompanied children” as being alone in Sweden. *Journal of Youth Studies*, 20(8): 1062–1076.
- Herz, M. & Lalander, P. (2019) Från ”produkt” till människa. Ensamkommande ungdomars upplevelser, möten och livsplaner. I: M. Darvishpour & N. Månsson (red.) *Ensamkommandes upplevelser & professionellas erfarenheter*. Stockholm: Liber.
- Jahanmahan, F. & Bunar, N. (2018) Ensamkommande barn på flykt. Berättelser om flyktingskap, interaktioner och resiliens, *Socialvetenskaplig tidskrift*, 25(1): 47–65.
- Johansson, R. (2002) *Nyinstitutionalismen inom organisationsanalysen*. Lund: Studentlitteratur.
- Kanics, J., Senovilla Hernández, D. & Touzenis, K. (2010) *Migration alone. Unaccompanied and separated children’s migration to Europe*. Paris: UNESCO Publishing.
- Kohli, R. (2006) The comfort of strangers. Social work practice with unaccompanied asylum-seeking children and young people in the UK. *Child and Family Social Work*, 11(1): 1–10.
- Migrationsverket (2021) [<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Mottagande-av-ensamkommande-barn/Anvisningskommun.html>. Hämtat: 2021-01-06]
- Montesino, N. & Jiménez Alvarez, M. G. (2019) Child migration. Historical and contemporary perspectives. I: S. Trygged & E. Righard (red.) *Inequalities and migration*. Lund: Studentlitteratur.
- Nyberg, E. (2014) Några nedslag i ett barns erfarenheter av flykt och migration. Sammanfattning i en essäistisk betraktelse. I: Å. Backlund, R. Eriksson, K. von Greiff, E. Nyberg & E-M. Åkerlund *Ensamkommande barn och ungdomar. Ett longitudinellt perspektiv*. Stockholm: FoU Nordväst, FoU Nordost, FoU Södertörn.
- Oppedal, B., Guribye, E. & Kroger, J. (2017) Vocational identity development among unaccompanied refugee minors. *International Journal of Intercultural Relations*, 60: 145–159.
- Prop. 2005/06:46 Mottagande av ensamkommande barn.
- Regeringskansliet (2016) *Ett nytt ersättningsystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga*. Promemoria 2016-06-21. Regeringskansliet. [<https://www.regeringen.se/49e724/contentassets/200774d5e2de4a3e8c7ca8ec00ff1c20/ett-nytt-ersattningssystem-for-mottagandet-av-ensamkommande-barn-och-unga>]
- SBU (2018) *Stöd till ensamkommande barn och unga. Effekter, erfarenheter och upplevelser. Systematisk litteraturöversikt och etiska och samhällsliga aspekter*. SBU-rapport nr 294. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU).
- Seidel, F. A. & James, S. (2019) Unaccompanied refugee minors in Sweden. Challenges in residential care and the role of professional social work. *Residential Treatment for Children & Youth*, 36(2): 83–101.
- SFS 1994:137 *Lag om mottagande av asylsökande m.fl.* Stockholm: Justitiedepartementet.
- SFS 2001:453 *Socialtjänstlag*. Stockholm: Socialdepartementet.
- Skivenes, M., Pösö, T., Barn, R. & Križ, K. (2015) *Child welfare systems and migrant children. A cross country study of policies and practice*. [Elektronisk resurs]. Oxford University Press.
- Socialstyrelsen (2019) *Statistik om socialtjänstinsatser till barn och unga 2018*. [<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/statistik/2019-8-6261.pdf>]

- Socialstyrelsen (2020) *Individ och familjeomsorg. Lägesrapport 2020*. [<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-3-6688.pdf>]
- SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) (2020a) *Myndigheters ansvarsområden för ensamkommande barn*. [<https://skr.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/ensamkommandebarnochunga/myndighetersansvar.3796.html>]
- SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) (2020b) Styre och maktfördelning för tidsperioden 1994–2018. [<https://skl.se/demokratiledningstyrning/valmaktfordelning/valresultatstyren19942018/styre19942014.370.html>]
- Stretmo, L. & Melander, C. (2013) *Får jag vara med? Erfarenheter från ensamkommande barn och ungdomar i Göteborgsregionen och arbetet med denna grupp*. Göteborg: FoU i Väst/GR.
- Stretmo, L. (2014) *Governing the unaccompanied child. Media, policy and practice*. Göteborgs universitet: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap.
- Stretmo, L. (2019) "Different children or a case of any other child?" Constructions of unaccompanied children in welfare service provision. I: S. Trygged & E. Righard *Inequalities and migration. Challenges for the Swedish welfare state*. Lund: Studentlitteratur.
- Söderqvist, Å. (2016) Home sweet home? Professionals' understanding of "home" within residential care for unaccompanied youths in Sweden. *Child and Family Social Work*, 21: 591–599.
- Wernesjö, U. (2015) Landing in a rural village. Home and belonging from the perspectives of unaccompanied young refugees. *Identities*, 22(4): 451–467.
- Wernesjö, U. (2020) Across the threshold. Negotiations of deservingness among unaccompanied young refugees in Sweden. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 47(2): 389–404.
- Wiklund, S. (2006) *Den kommunala barnavården. Om anmälningar, organisation och utfall*. Stockholm: Stockholms universitet.
- Zetterqvist Nelson, K. & Hagström, M. (2016) *Nyanlända barn och den svenska mottagningsstrukturen. Röster om hösten 2015 och en kunskapsöversikt*. Stockholm: Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE).
- Östman, C. (2019) *Unaccompanied refugee minors and political responses in Sweden. Challenges for social work*. Doktorsavhandling. Sundsvall: Mittuniversitetet.